

Sygn. akt: I C 37/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2021 roku

Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Ludmiła Dulka – Twarogowska

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2021 roku w Wąbrzeźnie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **R. (...) z siedzibą w K.**

przeciwko: **K. W.**

- o zapłatę

- 1) oddała powództwo w całości,
- 2) zasądza od powoda R. (...) z siedzibą w K. na rzecz pozwanego K. W. kwotę 917,00 zł (dziewięćset siedemnaście złotych zero groszy), tytułem zwrotu kosztów procesu,
- 3) nakazuje pobrać od powoda R. (...) z siedzibą w K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie kwotę 546,44 zł (pięćset czterdzieści sześć złotych czterdzieści cztery grosze) tytułem kosztów sądowych poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa na poczet wynagrodzenia biegłej.

Sędzia

Ludmiła Dulka - Twarogowska

Sygn. akt: I C 37/20

POUCZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)
4. (...).

ZARZĄDZENIE

1. (...) C;
2. (...)
3. (...)

W., dnia 19 listopada 2021 r.

Sędzia

Ludmiła Dulka – Twarogowska

Sygn. akt I C 37/20

UZASADNIENIE

Powód R. (...) w K. skierował do Sądu pozew, w którym domagał się zasądzenia na swoją rzecz od K. W. kwoty 4.422,48 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 13 czerwca 2018 roku do dnia zapłaty, a także kosztów procesu (3-5v).

Kurator pozwanego w skutecznie wniesionym sprzeciwie od wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym nakazu zapłaty podniosła, iż K. W. jest osobą ubezwłasnowolnioną, chorą psychicznie z ociężałością umysłową oraz sformułowała zarzuty braku legitymacji procesowej pozwanego i nieistnienia zobowiązania (k.8-9v).

Po przekazaniu sprawy do Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie, strony podtrzymały swoje stanowiska (k.23-25, k.72, k.89-91).

Sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu zwykłym.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu (...) roku K. W. zawarł z (...) Sp. z o.o. w W. umowę nr (...) o świadczenie usług telekomunikacyjnych na okres 24 miesięcy w ofercie promocyjnej „(...)”, w taryfie (...), z abonamentem od 1 miesiąca: 105,00 zł miesięcznie brutto, w tym 75 zł za usługi telekomunikacyjne oraz 30 zł za usługi (...), wraz z:

- kartą do internetu nr (...), wartością ulgi na usługi 1.440,00 zł, płatną usługą (...) – 2,00 zł brutto od 13 miesiąca;
- kartą do telefonu o nr (...), wartością ulgi na usługi 230,00 zł, wartością ulgi na urządzenie 1.538,00 zł, opłatą aktywacyjną 30,00 zł, płatną usługą (...)MB” 40,00 zł;
- kartą do telefonu o nr (...), wartością ulgi na usługi 230,00 zł, wartością ulgi na urządzenie 948,00 zł, opłatą aktywacyjną 30,00 zł, płatną usługą (...)MB” 30,00 zł.

Dowody:

- ***oświadczenie klienta zawierającego umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych (k.53-53v);***
- ***umowa o świadczenie usług telekomunikacyjnych (k.54-56v).***

W związku ze świadczeniem przez operatora w oparciu o wskazaną umowę usług na rzecz K. W., (...) Sp. z o.o. w W. wystawiła faktury VAT o nr: (...) z 03 marca 2017 roku w kwocie 170,00 zł z terminem płatności do 17 marca 2017 roku, obejmującą abonament za okres od 01 do 31 marca 2017 roku i opłaty za okres od 01 do 28 lutego 2017 roku; (...) z 03 kwietnia 2017 roku w kwocie 171,29 zł z terminem płatności do 18 kwietnia 2017 roku, obejmującą abonament za okres od 01 do 30 kwietnia 2017 roku i opłaty za okres od 01 do 31 marca 2017 roku; (...) z 03 maja 2017 roku w kwocie 313,91 zł z terminem płatności do 17 maja 2017 roku, obejmującą abonament za okres od 01 do 31 maja 2017 roku i opłaty za okres od 01 do 30 kwietnia 2017 roku; (...) z 03 czerwca 2017 roku w kwocie 206,90 zł z terminem płatności do 19 czerwca 2017 roku, obejmującą abonament za okres od 01 do 30 czerwca 2017 roku i opłaty za okres od 01 do 31 maja 2017 roku; (...) z 03 sierpnia 2017 roku w kwocie 345,00 zł z terminem płatności do 17 sierpnia 2017 roku, obejmującą abonament za okres od 01 lipca 2017 roku do 31 sierpnia 2017 roku i opłaty za okres od 01 do 31 lipca 2017 roku; (...) z 03 października 2017 roku w kwocie 170,00 zł z terminem płatności do 17 października 2017

roku, obejmującą abonament za okres od 01 do 30 września 2017 roku i opłaty za okres od 01 do 30 września 2017 roku, którymi obciążyła pozwanego.

Dowody:

- faktury VAT (k.40-48v).

W dniu 04 października 2017 roku (...) Sp. z o.o. w W. wystawiła noty obciążeniowe o nr: (...) w kwocie 905,42 zł, (...) w kwocie 740,69 zł, (...) w kwocie 1.111,66 zł - z terminami płatności do 18 października 2017 roku, zawierające kary umowne z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy, których płatnością obciążyła pozwanego.

Dowody:

- noty obciążeniowe (k.49-51v).

W dniu (...) roku (...) Sp. z o.o. w W. zawarła z R. (...) w K. umowę sprzedaży wierzytelności, której przedmiotem były bezsporne i wymagalne wierzytelności pieniężne wynikające z zawartej umowy o świadczonych usługach telekomunikacyjnych względem K. W., stwierdzone wskazanymi fakturami VAT i notami obciążeniowymi, z należnością główną 4.134,87 zł i odsetkami 125,17 zł.

Pismem z 23 maja 2018 roku powód skierował do pozwanego wezwanie do zapłaty kwoty 4.406,62 zł, na którą składała się należność główna 4.134,87 zł i odsetki naliczone na dzień 23 maja 2018 roku w kwocie 271,75 zł, z terminem zapłaty do 2 czerwca 2018 roku.

Dowody:

- umowa sprzedaży wierzytelności (k.27-28);

- wyciąg z załącznika do umowy cesji (k.39v);

- oświadczenie o cesji wierzytelności (k.93);

- wezwanie do zapłaty (k.25v).

K. W. leczyl się w (...) od (...) roku z powodu padaczki, schizofrenii i ociążałości umysłowej. Od urodzenia jest trwale niezdolny do samodzielnej egzystencji. Orzeczeniem (...) ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w B. z (...) roku zaliczono go trwale do znacznego stopnia niepełnosprawności, datowanego od (...) roku, natomiast od (...) roku istniała niepełnosprawność (inwalidztwo) w stopniu umiarkowanym.

Dowody:

- orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (k.62);

- protokół badań sądowo-lekarskich i orzeczenia lekarskie(k.63-65).

Postanowieniem z (...) roku SądO. w T., w sprawie o sygn(...), ubezwłasnowolnił częściowo K. W. z powodu choroby psychicznej pod postacią schizofrenii paranoidalnej i ociążałości umysłowej.

Dowody:

- dokument opinii psychiatrycznej sporządzonej do sprawy (...) (k.133-134);

- postanowienie Sądu (k.149).

K. W. jest osobą upośledzoną umysłowo w stopniu lekkim ze schizofrenią paranoidalną. W dniu (...) roku, kiedy zawierał z (...) Sp. z o.o. umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych, nie był w stanie świadomie podjąć decyzji i wyrazić woli zawarcia tej umowy.

Dowód:

- dokumentacja medyczna dot. pozwanego (k.122-126, k.136-142v);

- opinia sądowo-psychiatryczna biegłego (k.185-189).

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda okazało się nieuzasadnione.

W przedmiotowej sprawie powód dochodził spełnienia przez pozwanego zobowiązania wynikającego z umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych, objętego fakturami za świadczone na jego rzecz usługi, a także notami obciążeniowymi zawierającymi kary umowne z tytułu rozwiązania umowy przed terminem, na który została zawarta, w związku z przelewem wierzytelności na jego rzecz.

Umowa o świadczenie usług telekomunikacyjnych została uregulowana w art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 16 lipca 2004 roku Prawo telekomunikacyjne (Dz.U.2014.243).

Zgodnie z art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych. Dla stwierdzenia nieważności oświadczenia woli w oparciu o art. 82 k.c. wystarczające jest przy tym istnienie jednej z przyczyn uznania umowy za nieważną. Ustalenie stanu świadomości, o jakim mowa w art. 82 k.c., jest sprawą stanu faktycznego i jego oceny na podstawie przeprowadzonej przez sąd analizy wszystkich ujawnionych dowodów i okoliczności towarzyszących złożeniu oświadczenia woli, mogących mieć wpływ na prawidłowe, to znaczy w pełni świadome jej wyrażenie. Stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie oznacza całkowitego zniesienia świadomości. Wystarczające jest istnienie takiego stanu, który powoduje brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania (vide: wyrok SN z 7 lutego 2006 r., sygn. IV CSK 7/05, Legalis nr 173781).

W celu dokonania prawidłowej oceny stanu zdrowia psychicznego K. W., jego zdolności postrzegania i rozeznania w podejmowanych działaniach z dnia zawarcia umowy, niezbędne było przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii. Biegła w sporządzonej przez siebie opinii - w oparciu o dokumentację medyczną zawartą w aktach sprawy oraz jednorazowe badanie pozwanego - rozpoznała u K. W. chorobę psychiczną pod postacią schizofrenii paranoidalnej u osoby upośledzonej umysłowo w stopniu lekkim. W konsekwencji jednoznacznie i kategorycznie stwierdziła, iż w dniu (...) roku, tj. w dacie zawarcia umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych, pozwany nie był w stanie świadomie podjąć decyzji i wyrazić woli zawarcia tej umowy.

Sąd podzielił wnioski końcowe zwarte w opinii biegłego. Wskazana opinia była jasna, pełna, logiczna, nie zawierała wewnętrznych sprzeczności, została sporządzona w sposób rzetelny i wnikliwy. Biegła w sposób staranny przeanalizowała wszystkie aspekty stanu zdrowia pozwanego, a kwestia występowania u niego choroby psychicznej wynikała zarówno z dokumentacji medycznej, jak i opinii psychiatrycznej sporządzonej na potrzeby postępowania przez Sądem w sprawie sygn. (...) w przedmiocie ubezwłasnowolnienia, które to dokumenty Sąd uznał za wiarygodne. Wprawdzie strona powodowa zgłosiła w stosunku do opinii biegłego zarzuty (k.200-203), jednak w ocenie Sądu stanowiły one jedynie niezaskługującą na uwzględnienie polemikę. Powód, w przeciwieństwie do biegłej, nie dysponuje wiedzą specjalną, dlatego jego twierdzenia, iż pozwany cierpi na inne, mniej dolegliwe choroby, niż opisane w opinii, były bezpodstawne i nieuprawnione. Tym bardziej, iż strona nie wniosowała o wydanie przez biegłą opinii uzupełniającej, w której mogłyby zostać rozwiane jej wątpliwości.

W świetle powyższego Sąd przyjął, iż oświadczenie woli zawarcia umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych z dnia 4 stycznia 2017 roku złożone przez pozwanego w okolicznościach wskazanych w art. 82 k.c., było nieważne z mocy prawa i pociągnęło za sobą nieważność czynności prawnej ex tunc bez możliwości konwalidacji i konwersji tej czynności.

Powód wywodził swoją legitymację czynną z umowy sprzedaży wierzytelności z(...) roku. Przedmiotem tej umowy było przeniesienie na niego bezspornych i wymagalnych wierzytelności pieniężnych wynikających z zawartej umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych (§ 2 umowy) względem K. W., z tytułu świadczonych usług telekomunikacyjnych, stwierdzone przedmiotowymi sześcioma fakturami VAT i trzema notami obciążeniowymi.

Jako alternatywną podstawę prawną roszczenia powód wskazał przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu i świadczeniu nienależnym. W tej sytuacji należy zwrócić uwagę, iż pierwotny wierzyciel, wobec którego pozwany mógłby odpowiadać nie w oparciu o umowę, lecz na innej podstawie prawnej, tj. z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia czy nienależnego świadczenia, nie przelał na powoda swojej wierzytelności wynikającej z tej innej podstawy. Bez znaczenia pozostaje kwestia dokonania zapłaty za nabytą wierzytelność. Nabycie wierzytelności, która nie przysługiwała jej zbywcy może ewentualnie skutkować roszczeniami na linii cedent – cesjonariusz, ale nie sprawia, iż pozwany został bezpodstawnie wzbogaony kosztem powoda, który nie nabył ewentualnego roszczenia mogącego przysługiwać usługodawcy względem usługobiorcy w razie nieważności jednostronnie wykonanej umowy. W świetle powyższego w ocenie Sądu stronie powodowej nie przysługuje w niniejszej sprawie legitymacja procesowa czynna (w zakresie alternatywnej podstawy prawnej z art. 405 i nast. k.c.).

Niezależnie od powyższego, Sąd stoi na stanowisku, iż roszczenie powoda byłoby nieuzasadnione także na gruncie przepisów o świadczeniu nienależnym i bezpodstawnym wzbogaceniu. Zgodnie z art. 409 k.c. obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogaony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Pozwany jest osobą chorą psychicznie, a jego stan chorobowy utrzymuje się od wielu lat. Nic nie wskazuje na to, aby zużycie otrzymanych od pierwotnego wierzyciela korzyści nastąpiło w inny sposób, niż bezproduktywny, konsumpcyjny, skoro pozwany nie uzyskał w zamian żadnego przysporzenia. Trudno jest przyjąć, iż pozwany pozostaje w dalszym ciągu wzbogaony i na czym to wzbogacenie miałyby polegać, skoro przedmiotem świadczenia wzajemnego ze strony pierwotnego wierzyciela były usługi. Ponadto z racji schorzeń i czasokresu ich trwania, brak jest podstaw do przyjęcia, iż pozwany powinien był liczyć się z obowiązkiem ewentualnego zwrotu korzyści, z uwagi na znacznie ograniczoną, a w wielu przypadkach wyłączoną, zdolność do świadomego i swobodnego podejmowania decyzji oraz wyrażania woli. Pozwany w dacie zawarcia przedmiotowej umowy posiadał poważne deficyty psychiczne, co stawia pod znakiem zapytania rzetelność postępowania pierwotnego wierzyciela w zakresie okoliczności i sposobu zawarcia umowy, co dodatkowo mogłoby uzasadniać postawienie mu, a w konsekwencji również powodowi, zarzutu nadużycia prawa przy dochodzeniu spornego roszczenia (art. 5 k.c.).

W ocenie Sądu nieuzasadnione było także dochodzenie przez powoda zapłaty kwot zawartych w trzech notach obciążeniowych wystawionych przez pierwotnego wierzyciela, tytułem kar umownych naliczonych z powodu przedterminowego rozwiązania umowy. Analiza pkt 14 umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych (k.55v), wskazuje, że zawarte w notach obciążeniowych kary stanowiły kary umowne w rozumieniu art. 483 k.c. Zgodnie z treścią art. 483 § 1 k.c. można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Warunkiem skorzystania z uprawnienia do obciążenia kontrahenta karą umowną jest ustalenie, że zobowiązany nie spełnił ciążącego na nim zobowiązania niepieniężnego i w ten sposób została wyrządzona szkoda. Tym samym za niedopuszczalne należy uznać zastrzeżenie kary umownej w wypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego. Art. 57 ust. 6 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne określa, że w przypadku zawarcia umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do publicznej sieci telekomunikacyjnej, związanego z ulgą przyznaną abonentowi, wysokość roszczenia z tytułu jednostronnego rozwiązania umowy przez abonenta lub przez dostawcę usług z winy abonenta przed upływem

terminu, na jaki umowa została zawarta, nie może przekroczyć wartości ulgi przyznanej abonentowi pomniejszonej o proporcjonalną jej wartość za okres od dnia zawarcia umowy do dnia jej rozwiązania. Przepis ten nie stanowi regulacji szczególnej w stosunku do art. 483 § 1 k.c., lecz ją uzupełnia limitując jedynie wysokość dopuszczalnej kary umownej. W sytuacji zastrzeżenia kary umownej na wypadek przedwczesnego zakończenia stosunku prawnego, dla oceny dopuszczalności zastrzeżenia takiej kary istotne jest, jaka była przyczyna wypowiedzenia umowy lub odstąpienia od niej. Jak wynika z treści pozwu oraz zasad logiki, pierwotny wierzyciel rozwiązał łączącą go z pozwanym umowę z uwagi na brak uregulowania przez K. W. należności za usługi telekomunikacyjne i TV wynikające z wystawionych faktur VAT, w określonych terminach. Przyczyną wypowiedzenia było zatem niespełnienie lub nienależyte wykonanie zobowiązania pieniężnego przez usługobiorcę. Ponieważ zastrzeżenie kar umownych na wskazane okoliczności było niedopuszczalne i nieważne, roszczenie o zapłatę tego rodzaju należności nie mogłoby zasługiwać na uwzględnienie.

Mając powyższe na uwadze Sąd w całości oddalił powództwo, o czym orzeczono w pkt 1 wyroku.

O kosztach procesu w pkt 2 sentencji postanowiono w myśl art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.. Pozwany wygrał proces w całości, dlatego powód jest zobowiązany do zwrotu na jego rzecz kosztów procesu. Zasądzona z tego tytułu kwota 917,00 zł obejmuje: 900,00 zł wynagrodzenia pełnomocnika procesowego [§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265. j.t. ze zm.)] oraz 17 zł opłaty skarbowej od czynności złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa.

W pkt 3 wyroku sąd nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie kwotę 546,44 zł tytułem poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatków na wynagrodzenie biegłego. Podstawę prawną tego rozstrzygnięcia stanowił art. 113 ust. 1 w zw. z art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2021.2257 j.t. ze zm.).

Sędzia

Ludmiła Dulka-Twarogowska

Pouczenie: (...) (...)(...)

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

(...)

3. (...)

W., dnia 15 grudnia 2021 roku

Sędzia Ludmiła Dulka-Twarogowska